

2. sz. melléklet

FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2018

Dr. Benczéné Csorba Margit
főigazgató

Tartalomjegyzék

TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS....3

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS INDOKOLTSÁGA....4

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI....6

HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPELVEI AZ IRÁNYELVEK ÚTMUTATÁSA ALAPJÁN....6

A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK KIEMELT CÉLJAI....7

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS PEDAGÓGIAI SZAKASZAI....8

FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS HABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGÉNEK CÉLJA, FELADATA, A FEJLESZTÉS LEGFONTOSABB TERÜLETEI....8

A TANULÓ FEJLŐDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE....15

ÓRAREND/ HETI TERV....16

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS KAPCSOLATRENDSZERE....17

A FEJLESZTŐ NEVELÉSBEN-OKTATÁSBAN HASZNÁLATOS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE....18

TÖRVÉNYI HIVATKOZÁS

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

„Elfogadni egy másik embert
Olyannak, amilyen, ez valójában a
Szeretet egyik megnyilvánulása;
Érezni, hogy elfogadnak bennünket,
Ez azt jelenti, érezzük,
Szeretnek minket.”
Thomas Gordon

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS INDOKOLTSÁGA

A súlyos és halmozott fogyatékosság meghatározása

„A súlyos és halmozott fogyatékosság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók - mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés - minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékosság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A fogyatékosságok a legkülönfélébb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg**.**

A fenti fejlődésbeli eltérések és tevékenységbeli akadályozottságok a pedagógiai megsegítés, nevelés, oktatás, fejlesztés szempontjából sajátos nevelési igényként jelentkeznek. E tanulók speciális segítséget igényelnek szükségleteik kielégítése, egészségük megtartása, az emberi, a dologi és természeti világhoz való viszonyuk kialakítása és a társadalom életében való aktív részvétel érdekében. Egész életükben a környezet fokozott mértékű és folyamatos, komplex segítségére, támogatására utaltak, személyiségük kibontakoztatása és életminőségük javítása érdekében nevelés-oktatásra van szükségük.” (3. *számú melléklet a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez)*

A súlyosan halmozottan fogyatékos emberek élhetnek:

- Családi környezetben, otthoni ellátás keretében
- Fogyatékosokat ápoló, gondozó intézményben
- Saját intézményben külön erre a célra létrehozott csoportban

A sajátos nevelési igényűek e csoportjába tartozók köre számos szolgáltatást igényel élete során. Elsődleges az ***emelt szintű egészségügyi ellátásuk***, melyben teret kap az egészségmegőrzésük, az alapellátásuk, szakorvosi, gyógyszerellátásuk, valamint gyógyászati segédeszköz ellátásuk. Fizikai, mentális életvezetési segítség adása egyénileg megmutatkozik **állandó ápolás**, **gondozás** szolgáltatásában. Életkoruknak megfelelően egyéni fejlesztési tervek alapján **komplex nevelést-oktatást**, valamint **szociális szolgáltatásokat** (kedvezmények, juttatások) vesznek igénybe.
A ***fejlesztő nevelés-oktatás*** nagy előnye, hogy a gyermekek képzési óraszáma minimum 20 órára emelkedett. Ez az időkeret nagymértékben elősegíti a gyermekek hatékonyabb fejlődését,

s megkönnyíti a család életét is. ***A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről közoktatási törvény 15 § (2)*** ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdve, amelyben az ötödik életévét betölti, fejlesztő nevelésben, fejlesztő nevelés-oktatásban vesz részt.
(3) a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek annak a tanítási évnek az első napjától, amelyben a hatodik életévét betölti, fejlesztő nevelés-oktatás keretében teljesíti tankötelezettségét.

- meghatározott intézményekben
- a fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodik
- alapdokumentuma: **A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve**
- a heti fejlesztő foglalkozások számának el kell érnie a húsz órát
- a rehabilitációs pedagógiai program alapján egyéni fejlesztési tervek készülnek, melyek megalapozzák a gyermek nevelésének, oktatásának személyre szabott tervezését és meghatározzák a nevelés, oktatás és fejlesztés súlypontját

Fejlesztési területek:

- Érzelmi és szociális nevelés
- Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
- Kommunikáció
- Mozgásnevelés
- Ember és természet
- Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

A Rehabilitációs Pedagógiai Programot meghatározza az a tény, hogy a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztésénél az alapdokumentum: ***A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve***. Ebből kiindulva figyelembe vettük:

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, a gyógypedagógia tudományelméletét, filozófiáját, módszereit, eszközeit, gyakorlatát
- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelvét
- A szülők elvárásait, a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit
- A fejlesztő nevelés-oktatás jogszabályi kereteiben rögzített tartalmi és formai elemeket.

Mindezek a helyi lehetőségeknek és adottságoknak megfelelően valósulnak meg.

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS SZEMÉLYI ÉS TÁRGYI FELTÉTELEI

A feladat ellátásban részt vevő szakemberek:

- gyógypedagógus
- konduktor
- gyógytornász
- rehabilitációs úszásoktató
- terapeuták (zene, kutyás, lovas)
- Dévény Speciális manuális technika-Gimnasztika Módszer terapeutája
- logopédus
- pszichológus
- gyógypedagógiai asszisztens
- fizioterápiás asszisztens
- iskolaorvos
- védőnő
- ápoló
- dajka

A munkát team végzi kiegészítve külső **szakemberekkel**:

- gyermek-neurológus
- gyermek-pszichiáter
- orthoped-szakorvos
- egyéb szakorvos

Rendszeresen konzultálnak egymással a szakemberek, a team munka elengedhetetlen tagja a szülő.

A fejlesztő nevelés-oktatásban résztvevő súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek jelenleg két tanteremben kerülnek elhelyezésre, melyekhez különálló vizesblokk is tartozik.
A csoportok a fejlesztéshez szükséges eszközökkel vannak felszerelve, s az igényeknek megfelelően saját erőből illetve pályázati lehetőségekből folyamatosan bővítjük azokat.
A fejlesztéshez ezen kívül gyógytorna terem, logopédiai szoba, illetve a terápiákhoz szükséges helyiségek biztosítottak az épületen belül.
A gyermekek fejlesztéséhez szükséges eszköztár jegyzékét a pedagógiai program X-XI. pontja tartalmazza.

HABILITÁCIÓS ÉS REHABILITÁCIÓS PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK ALAPELVEI AZ IRÁNYELVEK ÚTMUTATÁSA ALAPJÁN

- A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók a szükségleteiknek és fogyatékosságaik struktúrájának megfelelő nevelésben, oktatásban és fejlesztésben részesüljenek.
- A fejlesztés a számukra megfelelő és szükséges tartalommal történjék, segítse a lehetőség szerinti legnagyobb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést.
- Az elvárások az egyéni teljesítőképességnek megfelelően kerüljenek megfogalmazásra, és igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.

- A fejlesztő nevelés-oktatás keretében, a közösségi nevelés mellett kiemelt hangsúlyt kapjon az egyéni fejlesztés, törekedve azonban a kortárs kapcsolatok kihasználására a szocializációs folyamatban.
- A napirend tudatos szervezésével a sokoldalú tapasztalatszerzés, a szociális tanulás feltételeinek biztosítása.
- A kommunikáció és az interakció elve
- A normalizáció és a participáció elve
- A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükségletorientáltság és a rehabilitáció elve.
- A kooperáció és a tudatosság elve
- A differenciálás és az individualizáció elve

„Ha valakit olyannak látsz, amilyen éppen most,
ezzel visszatartod őt fejlődésében.
De ha olyannak látod, amilyenné lehetne,
ezzel előre segíted őt életútján.”
(Goethe)

A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK KIEMELT CÉLJAI

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során a következőket kell figyelembe venni:

Tanulás

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát egymás megértésének lehetőségeit tanulják és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei

- A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése.
- A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása.
- Következetes együttműködés.
- Kommunikációs lehetőségeik kipuhatolása, feltárása és kiaknázása.
- Mindennapi cselekvésekre alapozottság.
- A tanulás része és színtere az alapszükségleteik kielégítése is.

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS PEDAGÓGIAI SZAKASZAI

Bevezető szakasz

- 6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült gyermekek készség- és képességfejlesztésének kezdeti szakasza
- a természeti-társadalmi környezet elemi szintű megtapasztaltatása fejlesztési területeken keresztül
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók elsődlegesen az érzékelés, percepció valamint mozgáson keresztül tudják birtokba venni a világot

Alapozó szakasz:

- 10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének alapozó szakasza
- a szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését

Fejlesztő szakasz:

- 15-23 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének szakasza
- a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak

FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS HABILITÁCIÓS TEVÉKENYSÉGÉNEK CÉLJA, FELADATA, A FEJLESZTÉS LEGFONTOSABB TERÜLETEI

Intézményünk az egész ország területéről érkező súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeknek, fiataloknak nyújt fejlesztési lehetőséget a fejlesztő nevelés-oktatás keretein belül. Amennyiben a kaposvári vagy kistérségi gyermek fejlesztése intézményes keretek között nem oldható meg, a Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján otthoni ellátás keretében egyéni fejlesztést is biztosítunk.

Tevékenységünk célja:

A gyerekek szükségletei és a helyi igények határozzák meg. Fontos számunkra az egyéni képességek, fejlettség mellett elérhető legnagyobb önállóság feltételeinek megteremtése, melynek alapja a szociális, a kommunikációs és más kognitív készségek specifikus módszerekkel való kompenzálása, a fejlődésben elmaradt készségek habilitációs fejlesztése, a mindennapi gyakorlati készségek speciális módszerekkel való tanítása.
Kiemelt célunk, hogy a gyermekek képessé váljanak a család életébe való beilleszkedésre, elfogadják az általános emberi értékeket, felkészüljenek a felnőtt életre, megfeleljenek a társadalmi elvárásoknak, elősegítve ezzel a társadalmi integrációjukat.

Nevelési céljaink elérésének érdekében alkalmazott módszerek, terápiák minden esetben igazodnak a gyerekek életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, nyelvi szintjéhez, egyéni képességeihez és az adott szituációhoz.

Tevékenységünk feladata:

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelvét figyelembe véve, megfelelően elkészített egyéni fejlesztési tervek alapján a sérült funkciók, fejlesztése, a gyermekek társadalmi beilleszkedésének segítése.
A feladatok végzéséhez családias, nyugodt légkört teremtünk, melyben gyermekek és felnőttek egyaránt jól érzik magukat, amely a kölcsönös bizalmon, az egyéni sajátosságok figyelembevételén, a következetes, egymásra építő gyógypedagógiai munkán alapszik. Mindezek jól segítik a képességek kibontakozását, a hatékony fejlesztő munkát.

Pedagógiai tevékenységünk kiemelt feladatai:

- A fejleszthetőség, és az önálló tevékenykedés feltételeként a biztonságérzet kialakítása.
- Fejlesztő ápolás-gondozás, mindennapos tevékenységre nevelés.
- Az önismeret fejlesztése, az önállóság kialakítása, fejlesztése.
- Az „együttélés” megtanulása.
- A gyermek alkalmazkodását segítő viselkedésformák tanítása a családi, iskolai és iskolán kívüli környezetben.
- Az elsajátított ismeretek, készségek bővítése, szinten tartása.
- A tanuló egyéni szükségleteinek és képességszintjének megfelelő szociális viselkedés, illetve az ezt megalapozó elemi készségek tanítása, fejlesztése.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés, a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítása, a gondolkodás, és az emlékezet fejlesztése.
- A mozgásra alapozva készségek kialakítása, képességek fejlesztése differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtással.
- A különböző szociális, kulturális környezetből fakadó hátrányok csökkentése, kompenzálása.
- Az alapszükségletek kielégítése, jó testi és lelki közérzet megteremtése.

A fejlesztés területei:

- Kommunikáció és interakció fejlesztése (bazális, individuális, orientációs, totális, augmentatív, és alternatív kommunikáció)
- Önkiszolgálás, gondozás, öltözés, étkezés, szobatisztaságra szoktatás, toalett- tréning
- Játéktevékenység fejlesztése, személyiségfejlesztés
- Bazális stimuláció: bőrérzékelés, ízlelés, szaglás, hallási figyelem
- Mozgás, egyensúlyérzék fejlesztése, tájékozódás
- Finommozgás, manipuláció
- A gyermekek bevonása a mindennapi gyakorlati tevékenységekbe

Tanulóinkat egyéni, kiscsoportos és csoportos formában foglalkoztatjuk.
Programunk foglalkozási körén túl a következő kiegészítő terápiás foglalkozásokat biztosítjuk heti rendszerességgel: logopédia, állatasszisztált terápiák (kutyás, lovas), gyógytorna, speciális vízi mozgásfejlesztés, pszichoterápia.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének kiemelt területei csak didaktikai szempontból választhatók el egymástól, a nevelés, oktatás folyamatában egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes fejlesztési területek céljainak meghatározása és a pedagógiai tevékenység feladatainak összegzése a konkrét nevelési-oktatási helyzetekben rugalmasan a tanulók egyéni sajátosságainak, a fejlődés egyéni ütemének megfelelően alakul.

A FEJLESZTÉS TERÜLETEI

1. Kommunikáció: A másik ember megértése, az önkifejezés és az interakció fejlesztésének elősegítése.

Céljaink:

- Beszédszervek ügyesítése, passzív tornáztatása, szájpadtorna, ajak- és nyelvgyakorlatok, légző gyakorlatok
- Beszédkésztetés erősítése
- Hangutánzások
- Passzív szókincs bővítése
- Beszéd- és nagymozgások összekapcsolása
- Beszédre való odafigyelés, reagálás, kifejezőképesség és közlési képesség javítása, stabilizálása
- Hallási figyelem fejlesztése, differenciálása
- Beszéd megértése, verbális irányíthatóság kialakítása – saját névre való odafigyelés, egyszerű kérések teljesítése gesztussal, majd gesztus nélkül, szituációk, bonyolultabb kérések megértése
- Egyszerű fogalmak alkalmazása szituációs játékban, igen-nem jelzés bővítése
- Aktív szókincs fejlesztése, bővítése
- Alapszókincs kialakítása főnevekkel
- A gyermek aktivizálása, motiválása beszéddel, mondókákkal, énekkel, hangot adó eszközökkel, zenehallgatással
- Hangszerek megszólaltatása, folyamatos ritmizálás

Feladataink:

- A gyermek bármely megnyilvánulásának értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása
- A pedagógus és a gyermek közötti bizalmas, bensőséges kapcsolat kialakítása, a kommunikáció iránti igény felkeltése, erősítése

- A tanulók szükségleteinek kommunikációval (hangdialógussal, beszéddel, jelekkel, tárgyakkal, gesztusokkal, testkontaktussal) kísért kielégítése, a gondozási folyamatokban a pedagógiai és terápiás szempontok érvényesítése (fejlesztő gondozás)
- Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása, a mindennapos rutinhelyzetekben való tájékozódás segítése, a választás lehetőségének felkínálása, az igen-nem elkülönítése és alkalmazása
- A beszélt és írott kommunikációs formák elsajátításának előkészítése, a nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába
- Az alternatív és augmentatív kommunikációs lehetőségek feltárása, a kommunikációs eszköztár egyénre szabott kiválasztása
- A tanulók egymás közti kommunikációjának ösztönzése: egymás üdvözlése, közösen végzett feladatok és játékok alkalmazása, a csoportos foglalkozások során a tanulók cselekvéseinek egymás számára is értelmezhetővé tétele, a társakkal való test-, szemkontaktus formáinak megtapasztaltatása
- A tágabb- idegen- környezetben való kommunikáció megtanulása, a nagyobb önállóság és a szélesebb kulturális közösség életében való aktív részvétel lehetőségének megteremtése

A beszédfejlesztés a gyermek egész napi tevékenységében jelen van. Fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez. Feladataink megvalósításában nagy segítségünkre van az intenzív támogatott kommunikációs rendszer P.E.CS. és a babzsákos foglalkozások anyagának használata.

2. Mozgásnevelés: A testséma kialakítása, a mozgás örömének átélése és az önálló cselekvés ösztönzése.

Céljaink:

- Az alapmozgások kialakítása, korrigálása
- Spontán mozgásfejlődés támogatása
- Saját test megélésének elősegítése
- Az utánzókészség fejlesztése
- Az érző és mozgató funkciók, valamint ezek integrációjának sokoldalú fejlesztése
- A szenzomotoros ismeretszerzési lehetőségek javítása
- Manipulációs készség, vizuomotoros koordináció fejlesztése
- Mozgásos tapasztalatszerzésre építve az elemi mozgáskultúra kialakítása
- Mozgásos sikerélményekre alapozva az önismeret fejlesztése, önbizalom növelése

Feladataink:

- A szenzomotoros depriváció csökkentése, a szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások pótlása célzott ingerléssel, passzív mozgatással (mozgásérzékelés) és facilitált mozgások kiváltásával: az önindította mozgások ösztönzésével, a célirányos, akaratlagos mozgások optimális feltételeinek megteremtése érdekében a testkép, testséma kialakítása és fejlesztése

- Pozicionálás, testhelyzet-korrekció, a helytelen testtartás és testhelyzet megszüntetése, a kóros mozgásminták gátlása, a különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása
- A mozgásfejlődés elősegítése a fiziológiás mozgássor szem előtt tartásával (a fejkontrolltól a felállásig)
- A kézhasználat, manipuláció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése
- A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása és fejlesztése

Súlyos és halmozottan sérült gyermekeink nagy része idegrendszeri sérüléséből adódóan súlyos fokban mozgáskorlátozott, ezért a napi mozgásfejlesztést szükség szerint gyógytornász és konduktor is segíti egyéni terápiás foglalkozások keretében. Mozgásnevelésünk kiindulópontja a pozicionálás, a mindennapos tevékenységekhez szükséges helyes és biztonságos testhelyzetek kialakítása.

3. Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés: Az önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet kielégítés kultúrájának megismerése.

Céljaink:

- A gyermek folyamatosan egyre nagyobb önállóságra tegyen szert az egyes tevékenységek végzése során.
- Fejlesztő ápolás-gondozás
- Verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése
- Testséma fejlesztés, tájékozódás a saját testen, a testrészek ruhadarabok viszonyának felismerése
- Speciális szükségleteknek megfelelő komfortérzés kialakítása
- Társadalmilag elfogadott viselkedési formák elsajátítása
- Téri tájékozódás segítése.
- A mindennapi élethez szükséges életvezetési ismeretek, készségek, háztartási ismeretek elsajátítása, alkalmazása

Feladataink:

- A kiválasztási folyamatok (vizelet és székletürítés) érzékeltetése, együttműködés kialakítása az ehhez kapcsolódó tevékenységekben (pelenkázás), szobatisztaságra nevelés
- A testápolás, mint örömet adó élmény és a külső segítség elfogadása, együttműködés kialakítása, alapvető tisztálkodási szokások kialakítása, a tisztálkodás helyzeteiben a testi érzékelés, a dologi és emberi világról szerzett tapasztalatok biztosítása
- Az öltözködés, vetkőzés tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés
- Az étkezés (evés, ivás) tevékenységeiben való együttműködés kialakítása és önállóságra nevelés

- Az egészséges életmódra való igény belsővé válása, az egészségtudatos tevékenységek előnyben részesítése, a szexualitással kapcsolatos ismeretek elsajátítása

Az önellátás szintjének emelése kiemelt pedagógiai jelentőséggel bír, hiszen a személyi függőség, kiszolgáltatottság csökkentése hozzájárul a kommunikáció és a kognitív képességek fejlődéséhez. Az önkiszolgálás mindennapos tevékenységi forma. Tanulóink a fokozatosság elvét követve folyamatos gyakorlással, utánzással és gesztussegítséggel sajátítják el az újabb ismereteket.

4. Érzelmi és szociális nevelés: az én pozitív megtapasztalása, megnyílás a közösség felé, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása.

Céljaink:

- Önismeret fejlesztése
- Alkalmazkodást segítő viselkedésformák tanítása a szűkebb-tágabb környezetben
- Személyiségfejlesztés

Feladataink:

- Az „én” és a „nem én” elkülönülése, a másik személy valóságának és egyediségének megtapasztalása
- Az „én” pozitív megélésének segítése, a szociális kapcsolatok megnyílásának támogatása
- Kapcsolatfelvétel és közös tevékenység, a szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése, a kommunikáció közösségi formáinak ösztönzése
- A közösségi kommunikációs formák megtanulása, alkalmazása
- A közösségben való viselkedés formáinak tanítása, a szűkebb és tágabb világ kommunikációs normáinak megtanulása és gyakorlása

Az érzelmi-szociális nevelés az egyik legösszetettebb gyógypedagógiai feladatunk. A terület fejlesztése szoros kapcsolatban áll a kommunikációval, illetve a megismerő tevékenységek fejlődésével. Foglalkozásainkon fontos szerepe van a testi kontaktuson alapuló dallammal, ritmussal kísért érintéses játékoknak, tevékenységeknek (ölelés, cirógatás, ringatás, lovagoltatás).

5. Ember és természet. A dologi, az emberi és a természeti világ jelenségeinek megértése.

Az érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele

Céljaink:

- Az érzékelés, észlelés fejlesztése
- A szenzoros depriváció csökkentése, az ingerek értelmezésének, feldolgozásának elősegítése

- A figyelem, megfigyelőkészség fejlesztése (azonosság- különbség, változás, hiány összehasonlítás)
- Az emlékezet fejlesztése
- Gondolkodás fejlesztése

Feladataink:

- A valóság megragadásának segítése, a szenzomotoros funkciók fejlesztése
- A külvilág felé való fordulás és a dologi világ megélésének elősegítése
- Az önindította mozgás elősegítése és annak követelményei
- A szemiotikai funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése
- Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése

Bazális stimuláció, minden érzékelési terület bevonásával

- szomatikus ingerlés
- vesztibuláris ingerlés
- vibratorikus ingerlés
- akusztiko-vibratorikus ingerlés
- orális ingerlés
- akusztikus érzékelést fejlesztő feladatok
- taktilis orientálódás
- szaglási érzékelés
- ízlelési érzékelés
- vizuális érzékelés

Az idegrendszer működését serkentik az érzékszervi ingerlések, ezért a bazális stimulációt rendkívül fontosnak tartjuk ezeken a foglalkozásokon. Az ingernyújtás módját a gyermek differenciálóképessége és a fiziológiai fejlődésmenete határozza meg.
Tapasztalataink szerint a súlyos és halmozottan sérült gyermekek három alapterületen – szomatikus, vesztibuláris és vibratorikus érzékelés - közelíthetőek meg a legkönnyebben.
Ezekre építve fejlesztjük az akusztovibratorikus, akusztikus, orális, taktilis, szaglási, ízlelési és vizuális érzékelést.
Fejlesztő szobánkban több helyen is kialakítottunk úgynevezett érzékelő terepet.
Segítségükkel a gyerekek spontán- illetve irányított feladathelyzetben különböző formájú és tapintású anyagokkal ismerkednek meg. Az ingerek segítségével hatékonyabban és folyamatosabban biztosítjuk az érzékelés-észlelés fejlesztését.

6. Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés: az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztalása és a kreatív tevékenységek ösztönzése

Céljaink:

- A zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása

- Közös játék megvalósításához szükséges szociális-kommunikációs, kognitív és motoros feltételek megteremtése
- Felnőttkorban is használható szabadidős készségek tanítása
- Zenei interakció segítségével a preverbális készségek fejlesztése

Feladataink:

- Az emberi lét esztétikai dimenziójának megnyitása, az elemi művészeti tapasztalatok hozzáférhetővé tétele, ezek örömforrásként való megtapasztalásának segítése
- Finommotorika fejlesztése, kézműves technikák tanítása
- A gyermek számára örömet nyújtó, állapotának, mentális és valós életkorának megfelelő szabadidős aktivitások kiválasztása
- Testi közelség és testkontaktus elfogadásának tanítása
- Megfelelő reakció mások kezdeményezésére
- Az aktív cselekvés ösztönzése, elemi művészi tevékenységek végzése és a közös kreativitás élményének megtapasztalása
- A sorra kerülés kivárása, a megszólítás, szerepcsere, társakra való odafigyelés, önkontroll, szabálytartó viselkedés kialakítása
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, mozgáskultúrájának fejlesztése

Foglalkozásainkon nagy hangsúlyt helyezünk a kézfunkció, manipuláció fejlesztésére, amelynek jelentősége a játéktevékenységen kívül az önkiszolgálás területén is megmutatkozik. Kiemelt szerepe van a játékra nevelésnek, mellyel az adekvát játékhasználatot tanítjuk, fejlesztjük a fantáziát és az elemi kreativitást.
A játékos tevékenységeken, játékszituációkon keresztül növeljük más foglalkozások eredményességét is, hiszen segítségükkel a gyermek megismeri, megtapasztalja az őt körülvevő világot.

A TANULÓ FEJLŐDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSE

A gyermekek saját egyéni fejlesztési tervek alapján kapják meg egész évben a komplex fejlesztésüket. Az egyéni fejlesztési tervek a pedagógiai program figyelembe vételével készülnek el. Minden év elején 8 heti megfigyelés után a gyerekeket, az S/P-A-C 1 szociális és személyi mérési teszt alapján felmérjük, és ez után állítjuk össze a különböző területeken belül az egyéni fejlesztési terveket. A méréseket háromhavonta megismételjük, így folyamat diagnosztikát folytatunk.
A gyermekek számára nincs minimum követelmény, mindig önmagához képest értékeljük a fejlődésüket.
Év közben folyamatosan szóban történik az értékelés a gyermekek és a szülők számára.
Fél évkor írásban, egyénileg szerkesztett szöveges értékelést adunk a szülő számára a gyermek egyéni fejlesztési tervének megfelelően.
Év végén írásbeli értékelés, a hivatalos központilag kiadott értékelési lapon történik, ehhez csatoljuk az egyéni terápiák írásos beszámoló anyagát.

ÓRAREND/ HETI TERV

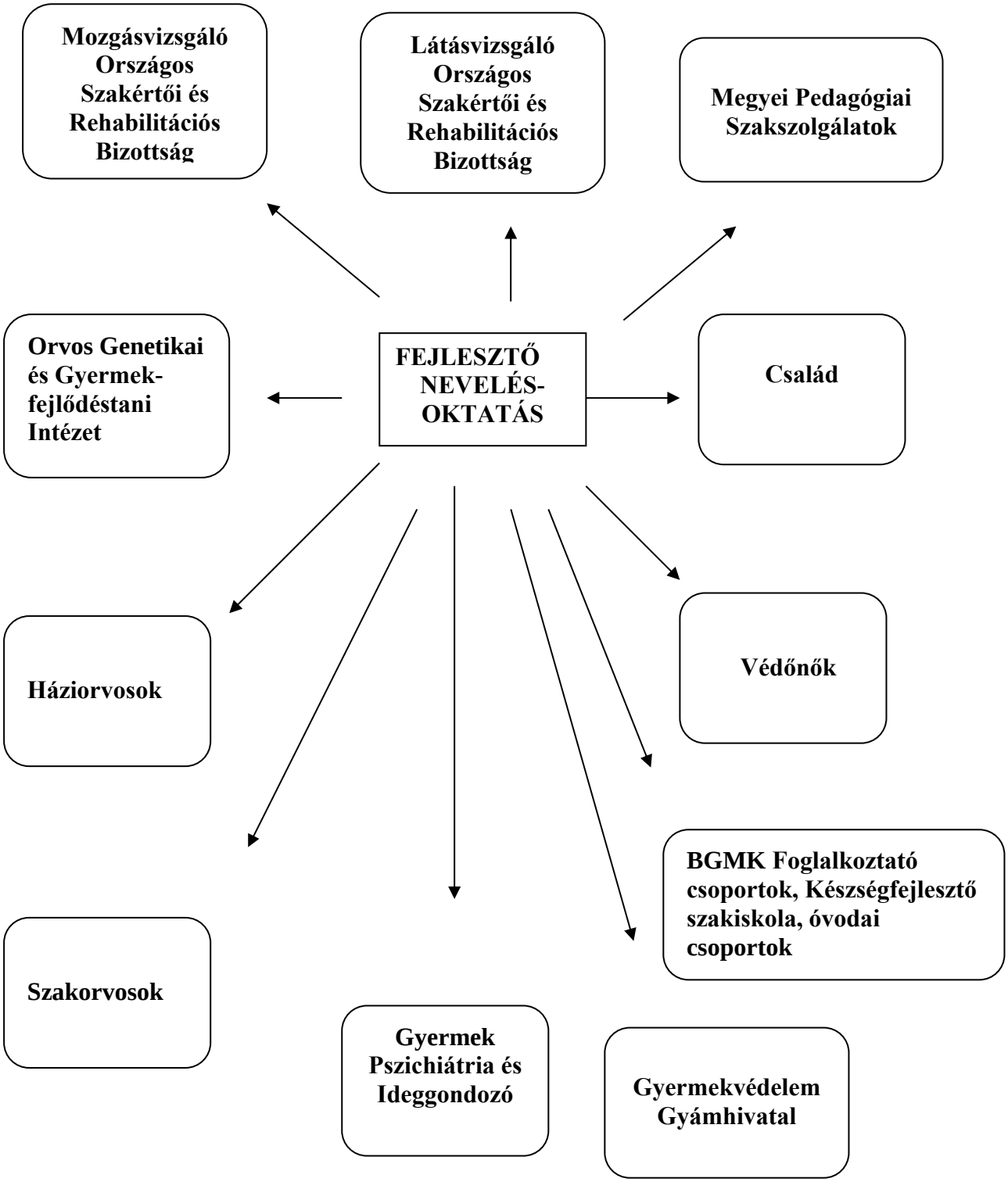
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1	Kommunikáció	Kommunikáció	Kommunikáció	Kommunikáció	Kommunikáció
2	Mozgásnevelés	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés	Mozgásnevelés	Mozgásnevelés	Érzelmi és szociális nevelés
3	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés	Érzelmi és szociális nevelés	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés	Érzelmi és szociális nevelés	Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés
4	Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés	Ember és természet	Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés	Ember és természet	Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés

Az önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés területén a fejlesztés a gyermekek állapotának, igényeinek megfelelően speciális eszközök segítségével folyamatosan történik.

Foglalkozás neve (tanóra)	**Önkiszol-gálás**	**Mozgás-nevelés**	**Kommuni-káció**	**Érzelmi és szociális nevelés**	**Ember és természet**	**Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységre nevelés**
Heti óraszám	**3**	**3**	**5**	**3**	**2**	**4**
Évi óraszám (37 hét)	**111**	**111**	185	111	74	148

Heti tervünk csupán útmutatás, a gyerekek szükségleteinek megfelelően változhat.

A FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS KAPCSOLATRENDSZERE

A FEJLESZTŐ NEVELÉSBEN-OKTATÁSBAN HASZNÁLATOS ESZKÖZÖK JEGYZÉKE

- diavetítő
- kazettás magnó, CD-lejátszó
- különböző hangszerek (dob, csörgő, xilofon, kasztanyetta, furulya)
- hangkazetta vagy CD óvodás dalokkal, megzenésített gyermekversekkel, relaxációs zenei anyag
- mozgásfejlesztő speciális eszközök: Wesco elemek
- egyensúlyfejlesztő eszközök: billenőtálca, egyensúlytálca
- hinta
- kötél
- testhenger
- labdák (nyeles, óriás, szivacs, tüsi)
- zsámolyok
- kéz- és lábnyomok
- bóják, karikák
- babaszoba
- babakonyha
- játékpolcok
- orvosi táska
- telefon
- kisautók
- dömperek
- mesekönyvek, leporellók
- babák
- plüss állatok
- homok +homokozó játékok
- Minden egyéb eszköz, amivel a gyermekek szívesen játszanak, tevékenykednek
- bábszínház
- bábok
- fa fűzők
- fa puzzlek
- faliképek
- képes kirakók
- klipp-klapp könyvek
- testséma könyvek fiú, lány
- évszaktablók
- minimat készlet
- tükör
- diafilmek
- anyanyelvi applikációs készlet
- emberek világa, állatok világa
- növények világa, közlekedés
- logiko primo keret, logiko primo kártyák
- lateralitást fejlesztő eszközök
- vastag és vékony ecset
- nagygombú vízfesték**,** flakonos temperák
- gyurma**,** agyag
- színes papír
- írólap
- ragasztó
- vizesedény
- rajzlap
- csomagoló papír
- dekorkarton
- olló
- fonalak
- termények (bab, búza, mák, rizs)
- só-liszt gyurma
- vatta
- természetben található anyagok
- Minden egyéb eszköz, amit fel lehet használni és a gyermekek örömüket lelik bennük.

Habilitációt, rehabilitációt segítő fejlesztő eszközök

- Ajak- és nyelvgyakorlatok fejlesztését szolgáló eszközök
- A helyes beszédlégzés kialakítására alkalmas eszközök
- Akusztikus ingereket keltő, hallási figyelmet fejlesztő eszközök
- Szókincsbővítésre alkalmas eszközök
- Finommotorikát fejlesztő eszközök
- Alak-háttér konstanciát kialakító eszközök
- Vizuomotoros koordinációt fejlesztő eszközök
- Forma, kiterjedés, színek egyeztetésére, megismertetésére alkalmas eszközök
- Helyes szokásrendszert megalapozó speciális demonstrációs eszközök
- Finommotorikus képességeket fejlesztő speciális eszközök
- Akusztikus észlelést segítő és figyelemfejlesztési eszközök
- Nagymozgások koordinációját segítő speciális eszközök
- Egyensúlyérzéket fejlesztő eszközök
- Mozgáskoordináció fejlesztésére alkalmas speciális eszközök
- Kommunikációs helyzetgyakorlatokat bemutató audiovizuális eszközök
- Tájékozódó képességet fejlesztőeszközök
- Analizáló és szintetizáló-képességet fejlesztő speciális eszközök
- Problémamegoldó gondolkodást fejlesztő speciális tanulói munkaeszközök
- A testi-lelki higiéniás szokásrendszer fejlesztését szolgáló demonstrációs eszközkészlet